

ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ

Едуард Олександрович МУЗИЧУК,

*аспірант Академії праці,
соціальних відносин і туризму*
<https://orcid.org/0009-0000-8695-8807>

Як відомо, корупція є однією з найбільших загроз суспільству, економіці та демократії, причому не лише в Україні, а й в усьому світі. Корупція підриває основні засади демократії в країні та виступає перешкодою для економічного зростання і інвестицій.

Негативний вплив корупції на публічну службу, на наше глибоке переконання, розкривається в очевидному протиріччі будь-яких корупційних проявів двом важливим принципам публічної служби, а саме принципу професійності та пріоритету загальних інтересів над особистими.

Щодо принципу професійності публічної служби, то зазначаємо, що сутність даного принципу полягає у тому, що публічні службовці реалізують покладені на них повноваження на постійній основі, отримують офіційний зарібок як єдине джерело матеріального забезпечення, що передбачає дотримання передбачених законом обмежень і заборон стосовно зайняття будь-якою іншою оплачуваною діяльністю. Порушення ж даного принципу зводяться до того, що публічний службовець використовує покладені законом повноваження для задоволення будь-яких особистих інтересів.

Принцип пріоритету загальних інтересів над особистими полягає у тому, що публічна служба, на відміну від роботи особи у приватних комерційних або інших структурах, передбачає служіння публічного службовця не своїм власним інтересам, а суспільству в цілому, тобто інтересам тих осіб, з якими у публічного службовця не має жодних попередньо встановлених взаємовигідних відносин.

Окремо зазначимо, що розслідування корупційних злочинів повинні здійснюватися з дотриманням принципу пропорційності, щоб уникнути неправомірного втручання в приватне життя громадян, а також недопустимості проявів зловживання владою. Протидія корупції не повинна ставати приводом для безпідставного переслідування або тиску на невинних осіб.

Порушення даних принципів відбувається, на нашу думку, не ситуативно, а під впливом різних чинників, які ми стисло спробуємо описати.

Недостатнє організаційно-управлінське та нормативно-правове забезпечення системи протидії корупції може призвести до погіршення іміджу України на міжнародній арені, вплинути на сприйняття країни як ненадійного партнера для іноземних інвестицій, розвитку туризму та міжнародних відносин.

Необхідно зазначити, що діяльність антикорупційних органів України стикається з рядом проблем, які обмежують їх ефективність. Постійні зміни у владних структурах призводить до нестабільності в антикорупційних органах, перешкоджаючи налагодженню ефективної системи боротьби з корупцією.

Окреслене нами удосконалення може включати зміцнення незалежних антикорупційних органів на рівні нормативно-правового регулювання їх діяльності, вдосконалення правил декларування доходів і майна, створення ефективних механізмів розслідування корупційних діянь, а також підвищення правової свідомості населення, невід'ємним компонентом якої ми розглядаємо нульову толерантність до корупції.

Важливим кроком з точки зору юридичної техніки є забезпечення зрозумілості та доступності адміністративно-правових норм в сфері протидії корупції для всіх публічних службовців. Крім того, важливим кроком вважаємо зміцнення системи звітності, зокрема регулярного подання декларацій про доходи та майно публічних службовців та членів їх родин, щоб уникнути випадків недекларованого збагачення.

Ми твердо переконані, що українське законодавство має гарантувати повну незалежність антикорупційних органів, зокрема Національного агентства з питань запобігання корупції та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Це допоможе уникнути впливу політичних чинників на діяльність цих органів і підвищить їхню ефективність у протидії корупції.

Ми твердо віримо у те, що перехід до електронних систем сприятиме зменшенню прямих контактів між публічними службовцями та громадянами у сфері надання адміністративних послуг. Це знизить ризик корупційних схем, які можуть виникнути у ході офлайн-взаємодії.

Зі свого боку наголошуємо на необхідності внесення дієвих змін до нормативно-правових актів, які становлять основу чинного законодавства у сфері регулювання публічної служби та процесів запобігання та протидії корупції. Зокрема у чинний Закон України «Про державну службу», а саме у ст. 8 вважаємо доречним внести зміни, доповнивши її чітко прописаними етичними стандартами для державних службовців і критеріями для їх відбору і подальшого проходження служби. А ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції» доцільно розширити за рахунок примітки, у якій деталізовано роз'яснити, які подарунки та інші жести по відношенню до вітчизняних публічних службовців слід вважати спробою корупційного підкупу.

Отже, ефективність, дієвість та неупередженість публічних службовців, зокрема в контексті окреслених нами принципів, досягається лише за умови надійного нормативно-правового фундаменту. Зазначимо, що, запропоновані нами зміни у вітчизняному законодавстві не є вичерпними, а лише окреслюють вектор для подальшого наукового осмислення конкретних напрямків вдосконалення антикорупційного законодавства, у тому числі із залученням профільних кафедр закладів вищої освіти, науково-дослідних лабораторій, інститутів громадянського суспільства.